

Gensel János Ádám – orvos, természettudós - Sopronban született 1677. október 26-án, a mostani Fő tér 2. sz. alatti házban.

Édesapja Gensel Kornél patikus polgár. Az Evangélikus Líceumban tanult, a grammatikai és filozófiai osztályokat szülővárosában bevégezvén, 1695. téli félévében a jénai egyetemre iratkozott be. Ott előbb teológiát hallgatott, azonban gyenge szervezete miatt érdeklődése csakhamar az orvosi pálya felé fordult, és az orvosi tudományokra adta magát. Később a jénai egyetemre ment, ahol filozófiát és teológiát hallgatott. Olaszországba utazott, Bolognát, Firenzét és Rómát látogatta meg, majd

1695-ben beiratkozott a páduai egyetem orvosi karára. 1703-ban avatták az orvostudományok és a filozófia doktorává.

Hazatérése után előbb Kismartonban, majd Sopronban gyakorolta hivatását. 1709-ben nevezték ki Sopron város tisztiorvosává, 1710-ben elnyerte Vas és Sopron megye főorvosi tisztét. 1712-től az Esterházyak és a Széchenyiek udvari orvosaként tevékenykedett.

Kora jelentős és keresett gyógyásza volt, tudományos munkásságát külföldön is elismerték. Felvették az erfurti Academia Naturae Curiosorum tagjai közé, amely a neves Leopoldina elődje volt, 1714-ben pedig a berlini tudós társaság tagja lett.

Igazi polihisztorként szerteágazó tudományos munkásságot folytatott. Érdekelte a botanika, a fűvészet iránti szeretetét édesapjától örökölte. Szakszerűen kutatta a növényekkel való gyógyítás lehetőségeit. Járványtani kutatásokat is folytatott, első kezdeményezője volt Sopronban a himlőoltásnak.

Hazánkban valószínűleg Gensel végzett először műszeres meteorológiai megfigyeléseket, 1710 körül, néhány éven át. Így 1711–1713 között Sopron környékén a csapadék, szél, hőmérséklet adatainak és a betegségek előfordulásának kapcsolatait kereste. Ugyanakkor az éghajlat és a szőlőtermés összefüggéseivel is foglalkozott.

Természettudományi és orvosi cikkei főleg az Observationes Naturae Curiosorumban jelentek meg. Botanikai érdekességű a Neue Hungarische und Schlesische Plantation des vermeinten Indianischen Thees (Breslau, 1737) című dolgozata.

A török háborúk után meginduló keleti kereskedelemnek Sopron volt az egyik csomópontja, s így a különböző, nagyrészt behurcolt járványoknak is útjába esett. Pestisjárvány áldozata lett Gensel Ádám is, 1720. augusztus 31-én hunyt el Sopronban. Sírversét maga írta meg.

Szociális érzékét tanúsítja, hogy élete vége felé végrendeletében 6000 forint alapítványt tett az Academia Naturae Curiosorum részére. Ezen akadémia elnökének kellett az alapítvány felől 1721-től rendelkeznie. A kamatokból a német egyetemen tanuló soproni diákok részesülhettek.

A Soproni Patikamúzeumban őrzik Gensel János Ádám mellképét (olajfestmény), továbbá sajátkezű önéletrajzának másolatát, orvosi pecsétjét, valamint a róla szóló közlemények

Gensel János (1677-1720)

Írta: Adminisztrátor

2014. szeptember 02. kedd - Módosítás: 2014. szeptember 02. kedd

különlenyomatait.

Kora neves polihisztora volt. Munkássága elsősorban az egészségügy, a járványtan és az orvostudomány területe, érdeklődött a botanika iránt, a gyógynövényekkel való gyógyítás lehetőségeit kutatta. Ugyanakkor úttörő munkát végzett a meteorológia területén is, hazánkban valószínűleg Gensel végzett először műszeres meteorológiai megfigyeléseket, 1710 körül néhány éven át.

Sopronban hunyt el 1720. augusztus 31-én.

Az Ágfalvi úti lakótelepnél utcanév őrzi emlékét a városban. Az Országos Meteorológiai Szolgálat 1974-ben domborművet állíttatott tiszteletére a kurucdombi szélmalom épületében. 1991-óta egykori szülőháza (a mai Patikamúzeum) falán márványtábla örökíti meg emlékét. Források: Életrajzi Lexikon; mek.oszk.hu; Széchenyi István Városi Könyvtár